

ИНФОРМАТОР

Декември, 2021 година

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

**Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC**

Информатор Декември, 2021 година

Проектот „Образование за вработување во Северна Македонија“ (E4E@mk) е 10-годишен проект, финансиран од Швајцарската агенција за развој и соработка (SDC) како дел од нивното портфолио за вработување и економски развој. Проектот го спроведува ХЕЛВЕТАС Северна Македонија, заедно со Македонскиот центар за граѓанско образование (МЦГО) и Стопанската комора на Северна Македонија (СКСМ).

Општа цел: Голем број на невработени и несоодветно вработени лица, особено млади лица, се стекнуваат со пристојно вработување заради подобрениот развој на стручни вештини

Резултат 1: Повеќе ученици од средно образование завршуваат квалитетно СОО, кое заеднички го нудат училиштата за стручно образование и компаниите

Резултат 2: Голем број невработени, несоодветно вработени и вработени лица ги користат мерките за вработување кои ги бара пазарот и мерките за надградба/доквалификување

Времетраење: 10 години
Времетраење на II Фаза:
Март 2022 – Февруари 2026

Клучни пристапи на проектот:

- Отвореност за сите економски сектори и географски региони
- Регионален/локален пристап
- Вклучување/ангажирање на приватниот сектор
- Надградба и доквалификација за подобро вработување
- Мерки за вработување (Оперативен план)
- Мерки за вработливост
- Обезбедување или потврда на квалитет
- Комуникации и информирање на јавноста

- Временска рамка на проектот: приближно 10 години
- Фаза 1 на проектот : 2018 – 2022
- Проектен буџет за фаза 1: 6.4 милиони франци
- Општа цел: : Пристојно вработување, особено на младите, преку подобриот систем за РСВ

ПОСТИГНАТИ ПРОЕКТНИ РЕЗУЛТАТИ

Подобрена законска рамка како основа за квалитетно спроведување на СОО/РСВ

- Изработка или подобрување на 6 политики и закони кои придонесуваат за пазарно-ориентирано и инклузивно СОО (Закон за СОО, Закон за основно образование, Концепт за учење преку работа и др);
- Изменети/усвоени се 10 процеси за професионално спроведување на СОО (Упатство за феријална практика, Стандарди и сродна програма за ментори во компании, Програма за здравје и безбедност на работното место);
- Експертска група за финансии изработи 6 шеми за дополнителна и подобра распределба на ресурсите во формалното СОО; групата се состои од 17 претставници од приватниот сектор и клучните институции за стручно образование и обука, управувани од Министерството за образование и наука;
- Центарот за образование на возрасните е поддржан во пилотирање на процесот за валидација на неформално и информално стекнато знаење за 2 профила.

Мерки за вработување засновани на потребите на пазарот водат кон брзо вработување

- Вработени се 2398 лица и обучени се 4591 лице, од кои 75% млади, 50% жени и 16% ранливи групи (Роми и лица со попреченост);
- Извештаите за прогноза на вештините спроведени од Стопанската комора на Северна Македонија (12 и 36 месечна прогноза) ја поддржуваат изработката на Оперативниот план на Министерството за труд и социјална политика и сродните активни мерки на пазарот на трудот;
- Фондот за можности, како пазарно ориентирана и инклузивна мерка за вработување пилотирана од страна на Е4Е@мк, е вграден во Оперативниот план 2020 година заедно со механизмот за плаќање по учинок;
- Ваучер системот, како механизам за финансирање кој обезбедува квалитативно, инклузивно и достапно спроведување на неформалниот развој на стручни вештини, е вграден во Оперативниот план за 2020 година;
- Со поддршка на Е4Е@мк, Младинската гаранција обезбеди пристап до активните мерки на пазарот на трудот за 719 млади лица кои не се вклучени во образование, вработување или обука, од кои 469 ги искористиле можностите, а 397 се стекнале со пристојно вработување. Во 2020 година, Младинската гаранција беше инкорпорирана во Оперативниот план.

Јавно –приватно партнерство како основа за квалитетно СОО/РСВ

- 70 работодавци од различни големини се вклучени во подобрувањето на неформалниот РСВ и формалното СОО и поддржани се 81 понуда за пазарно-ориентиран РСВ;
- 108 ученици, 10 средни стручни училишта и 12 компании се вклучија во пилотирање на феријалната пракса во СОО преку јавно-приватно партнерство;
- Се изработија Упатство за феријална практика и Прирачник за учење преку работа;
- Обучени се 47 ментори во компании како предуслов за прием на ученици на феријална пракса /учење преку работа во компании;
- Обучени се 20 обучувачи на ментори;
- Сертифицирани се 7 наставници од средно стручно образование како мастер обучувачи за дидактика базирана на ситуации. Изработена е Програма за обука согласно оваа наставна методологија и реализирана е обука за 30 наставници. Пилотирани се над 15 ситуации кои вклучуваат 15 училишта за стручно образование, 30 наставници и над 300 ученици;
- Воспоставена е нова квалификација заснована на дуално образование од страна на училиштето за стручно образование и обука АСУЦ Боро Петрушевски и компанијата Van Hool - „Монтер на мотори и моторни возила“;
- Изработени се Насоки за Воспоставување на Квалификации;
- Поддршка за МОН во процесите поврзани со формирање на Регионалните Центри за СОО.

Посебни мерки насочени кон зголемување на вработливоста на маргинализираните групи

- Воспоставена е соработка помеѓу македонската дијаспора во Швајцарија и организациите за лица со попреченост „Хандимак“ и „Полиоплус“, со цел поддршка на лицата со попреченост на нивниот пат кон вработување;
- Развој на капацитети на македонските провајдери на обуки и клучните институции за РСВ за дигитализација во неформалниот сектор за РСВ како критериум наметнат од пандемијата COVID-19, со поддршка на Швајцарската федерација за учење на возрасни;
- Онлајн обука за 157 лица со попреченост поврзана со мерките за КОВИД-19 на работното место.

Застапување и промоција на СОО/РСВ како кариерна патека

- Поддржани се околу 20 истражувања и анализи за дополнителен развој на секторот за СОО/РСВ;
- Се спроведе социјален дијалог и јавна кампања за промоција на СОО заедно со МОН - „Учи паметно, работи стручно“;
- Студиска посета за размена на знаења помеѓу високи претставници со швајцарски колеги, сочинета од вицепремиер за економски прашања, министер за образование и наука и министер за труд и социјална политика на Република Северна Македонија, со цел увид во швајцарските најдобри практики поврзани со СОО и РСВ;
- Одржан е дигитален саем за средно стручно образование, со промоција на СОО кон над 14.000 деветоодделенци;
- Поддржани се различни настани, прес-конференции, видеа и други промотивни активности кои имаат за цел да ја зголемат вклученоста на приватниот сектор во РСВ и СОО.

Примена на дигитализација во СОО/ PCB како резултат на COVID 19

- Кластер на дигитални регистри и дигитална платформа за спојување на ученици / училишта за стручно образование со компании се развива од страна на Стопанската комора на Северна Македонија и Центарот за стручно образование и обука;
- Canvas, дигитална платформа за учење, е пилотирана од компанијата ЕВН и СООУ „Михајло Пупин“ со вклученост на 350 корисници.

ГОДИШЕН ПЛАН НА АКТИВНОСТИ ЗА 2021 ГОДИНА

Од заедничка визија до имплементација

- Понатамошно зајакнување на соработката помеѓу приватниот и јавниот сектор на локално ниво преку вклучување на Регионалните центри за СОО, училиштата за стручно образование, локалните стопански комори, компаниите и општините;
- Подобрување на практичните вештини кај учениците од СОО со примена на учење преку работа во компании, дидактика базирана на ситуации и подобрени програми за обука во училиштата за стручно образование;
- Зајакнување на релевантните мерки за вработување за PCB од Оперативниот план и услужниот капацитет на Агенцијата за вработување;
- Предложени се нови шеми за финансирање за СОО, засновани на анализа на контекст и меѓународни најдобри практики;
- Поддршка за вработување на маргинализирани групи преку специјализирани организации за лица со попреченост и дигитализација на различни понуди за PCB;
- Промовирање на PCB и СОО како соодветна опција за кариера и предуслов за стекнување на пристојно вработување;
- Зајакнување на капацитетите за PCB/СОО и дигитализација на клучните чинители преку управување со знаење и учење и меѓународна размена.

2 ФАЗА НА ПРОЕКТОТ

Индикатори

- Број на лица со ново или подобро вработување (општа цел)
- Број на лица вклучени во нов или подобар РСВ;
- Број на компании или професионални организации кои придонесуваат за релевантен РСВ;
- Мерки за подобрување на регулаторната и институционалната рамка вклучувајќи го и системот за стручно образование и обука.

Два столба што го поддржуваат вработувањето на краток и долг рок

- Формалното стручно образование и обука засновано на потребите на пазарот на трудот, заедно со зголемената посветеност на приватниот сектор во стручното образование овозможува учениците да се стекнат со висококвалитетни практични вештини и на тој начин ги зголемува нивните шанси за побрзо и пристојно вработување по завршувањето на средното стручно образование;
- Квалитетни и флексибилни мерки за вработување засновани на побарувачката на вештини од страна на работодавачите овозможуваат брза интеграција на невработените млади лица и групите заборавени од пазарот на трудот. За разлика од формалното СОО, за кое обично е потребно време, мерките за вработување се перципираат како инструмент за брзо справување со потребите за работна сила на работодавачите.

Стратешки приоритети за постигнување на целите

- Подобрени рамковни услови како основа за успешно спроведување на формалното СОО и мерките за вработување;
- Зголемена вклученост на приватниот сектор во примена на учење преку работа и дуално стручно образование и обука, како и во дизајнирање, обезбедување и примена на мерки за вработување што ги бара пазарот;
- Имплементација на СОО и мерки за вработување на локално ниво со цел да се постигне обем и влијание;
- Инвестирање во современи технички вештини и значителни подобрувања во однос на социјалните вештини и однесување со цел да се стекне пристојно вработување;
- Знаења и вештини во врска со дигитализацијата и новите технологии прилагодени на специфичните барања на економските сектори и занимања.